

Maďarskí výtvarníci Bolyki Lajos (vľavo) a János András, ktorí vytvorili plastiku Ruky Bardejova. Viac na 4. strane.

31. máj Svetový deň bez tabaku
Fajčiari sú klamaní...
(1. a 2. strana)

Slová o krutej pravde
(3. strana)

VSE City Run
30. mája v Bardejove
Názory (4)
Veronika Sidorjaková
Deti - kvety života
... Dospeli v zhone času si ani zďaleka neuvedomujú, čo si dieťa z rodiny odnáša tak v kladnom, ako aj v zápornom ponímaní...
(8. strana)

NEZÁVISLÝ REGIONÁLNY TÝŽDENNÍK

Ročník 23
Vydanie číslo 22
UTOROK 29. 5. 2012

Bardejovské novosti

Noviny bez bulváru

Len seriózne a objektívne informácie

Šéfredaktor: 054/474 6710, 0903 632 212, e-mail: ponetpress@stonline.sk

CENA: 0,30 eur

PRÍHOVOR PRIMÁTORA MESTA BORISA HANUŠČÁKA

k účastníkom Pochodu Solidarity - Kráčame po ich stopách, pred ich zápisom do pamätnej knihy mesta (15. máj 2012)

Vážené dámy, páni, ctení hostia, vážení prítomní! Dovoľte mi privítať Vás na pôde krásneho historického mesta Bardejova.

Prišli ste z celého sveta, aby ste si spolu s nami pripomenuli najsmutnejšiu časť našich spoločných dejín. Priš-

Už nikdy viac!

li ste, aby sme si spolu uctili pamiatku tisícok Vašich umučených a zavraždených židovských príbuzných, obetí nezmyselnej rasovej a náboženskej perzekúcie. Nesmieme a nechceme zabudnúť, že boli občanmi nášho mesta, naši susedia, naši spolužiaci a priatelia.

Zvlášť vítam a skláňam sa v hlbokej úcte pred Vami, ktorí ste tieto hrôzy osobne prežili. Vítam aj Vás, potomkov rodín, ktorí máte svoje korene v našom meste.

Toto mesto budovali v priebehu storočí aj Vaši predkovia. Židovská komunita obohatila mesto hospodársky, kultúrne, nábožensky aj morálne. Vaši predkovia sa spolupodieľali aj na riadení tohto mesta. Medzi Vami je potomok pána Rudolfa Rafaela Löwyho, jedného z najvýznamnejších predstaviteľov ortodoxného židovstva na Slovensku, hrdinu a do vojnových časov člena najvyššieho vedenia nášho mesta. Medzi Vami je aj potomok rodiny Guttmanovcov, označovanej za zakladateľov židovskej komunity na našom území a zakladateľov Starej synagógy. Medzi Vami sú vysokoškolskí učitelia, právnici, významní obchodníci, umelci a podnikatelia. Vaše úspechy dokazujú, akou vzdelanou, kultúrnou, nadanou a vyspelou bola táto komunita.

Hovoriť o deportáciách a holokauste iba pri výročiach, ktoré sú tak ťaživo a bolestne spojené s temnými udalosťami našej histórie nestačí. Najmä ak si uvedomíme, že každým rokom odchádza generácia ľudí, ktorá osobne zažila prenasledovanie, deportácie, druhú svetovú vojnu aj holokaust.

Bardejovská samospráva si uvedomuje, že v našom meste už nejstane židovská komunita. Pred nami je preto úloha zachovať jej odkaz, zachrániť jej kultúrne a historické dedičstvo. Vaši predkovia nám zanechali

(pokračovanie na 3. strane)

Spojená škola Pod papierňou v Bardejove sa predstavila programom

Taký je život

Uplýnulo 50 rokov od chvíle, kedy do školských lavíc v súčasnosti Spojenej školy Pod papierňou v Bardejove zasadli prví žiaci s mentálnym postihnutím. Ich predstavy a túžby o živote poznačil svojou nevyspytateľnosťou sám život.

Najčastejším motívom ľudského snaženia je snaha človeka niečo dokázať, vytvoriť a napredovať. Aby sme dosiahli tieto ciele, veľakrát je potrebné hlbšie nazrieť do svojho vnútra, zamyslieť sa nad sebou, presvedčiť sa o bohatstve svojho vnútorného prameňa a zmieriť sa aj s tým, čo nikto z nás neplánoval.

Deti s mentálnym postihnutím nás naučia vnímať svet akosi hlbšie a my si uvedomíme, že nie je dôležité to, aké máme postavenie, titul, dom, či

Odbor manažment regionálneho cestovného ruchu HA opäť bodoval

Animátorky v akcii

Študentka Hotelovej akadémie J. Andraščíka v Bardejove Mária Gažiová a kolektív spolužiakov študijného odboru manažment regionálneho cestovného ruchu získali 11. 5. 2012 v Prešove prvenstvo v krajskom kole súťaže Mój nápad pre región, ktorej vyhlasovateľom je Junior Achievement Slovensko, nezisková vzdelávacia organizácia v oblasti podnikateľského, ekonomického a finančného vzdelávania prostredníctvom praktických vzdelávacích programov.

V čom spočíva podstata súťaže?

Študent sám, alebo za pomoci spolužiakov vymyslí a pripraví konkrétny produkt. Pred odbornou porotou

(pokračovanie na 2. strane)

BURZA MAMIČIEK je tu opäť!

Milé mamičky, babičky, tety, teda všetci tí, ktorých sa otázka zaodievania našich ratoľstí výsostne dotýka. Aj vy sa chystáte vynoviť kolekciu oblečenia svojich detí? Aj vy by ste sa radi zásobili prázdninovým oblečením? Aj vy by ste radi nakúpili oblečenie do výrastu? Alebo naopak, popredali rôzne oblečenie, ktoré svojim nositeľom už dávno zamávalo na rozlúčku? Pre všetky vás, ktoré ste aspoň na jednu otázku odpovedali kladne máme dobrú správu. Opäť by sme vás chceli srdečne pozvať na bardejovskú Burzu mamičiek, ktorej môžeme len tak pracovne priradiť prívlastok letná.

(pokračovanie na 8. strane)

auto, ale to či sme ochotní na chvíľu postáť, porozprávať sa, mať ich rád, prijať ich lásku a pomôcť im. Svoj život dokážu prežiť plnohodnotne, ak

im na to vytvoríme podmienky. Ich svet, na rozdiel od nášho, je hlbší, zbavený toho, ako vyzerám, čím som (pokračovanie na 2. strane)

V nevšednej atmosfére prebiehalo predstavenie Taký je život II., v ktorom sa predstavili mentálne postihnutí žiaci zo Spojenej školy v Bardejove. Foto: Pavol Delej

31. máj Svetový deň bez tabaku

Fajčiari sú klamaní...

Deň 31. máj vyhlásila Svetová zdravotnícka organizácia za Svetový deň bez tabaku. Témou tohtoročného svetového dňa je Stop zásahom tabakového priemyslu.

Svetová zdravotnícka organizácia upozorňuje, že ročne tabak zabíja na svete 6 miliónov ľudí. Z toho počtu je viac ako 600 000 pasívnych fajčiarov, ktorí zomierajú na následky fajčenia iných. Cieľom tohtoročného svetové-

ho dňa je informovať verejnosť o neférových a nebezpečných taktikách tabakového priemyslu s cieľom zasahovania do štátnych politík.

Kľúčová stratégia tabakového priemyslu je teraz nová. Uvedli nový variant kampani s uvedením cigariet s názvami „Iahké“, „mierne“ alebo „s nízkym obsahom dechtu“, ktoré boli účinné a vyvolávajúce dojem starostlivosti o zákazníkov, získavajúce týmto

stále nových zákazníkov a podkopávajúce tak prevenciu fajčenia v 21. storočí. V týchto dňoch, tabakové spoločnosti pokračujú v chlácholení, upokojujú fajčiarov, týkajúceho sa zdravia fajčiarov tým, že im ponúkajú nové výrobky so zdaním bezpečnosti. Pokračujú v udržiavaní starých a získavaní nových zákazníkov uplatňovaním rafinovaných trikov tým, že využívajú (pokračovanie na 2. strane)

Spomíname na školu v prírode

Žiaci 4. ročníka ZŠ na Wolkerovej ulici v Bardejove sa v počte 41 žiakov pod vedením 4 pedagógov - p. Baranová, p. Mikušková, p. Lukáčová, p. Paňková a lekárky p. Suchovej zúčastnili v dňoch 14. 5. - 18. 5. 2012 Školy v prírode v Drienici, ktorú zabezpečovala cestovná kancelária Detská rekreácia.

Rekrečné stredisko Drienica sa nachádza v okrese Sabinov, je obkolesená nádhernou scenériou Čergovských vrchov. V zime je to známe lyžiarske stredisko s množstvom lyžiarskych vlekov, v lete

okolitá príroda ponúka rozmanité turistické trasy.

Dvojhviezdičkový hotel Javorina ponúka štandardné ubytovanie v 3, 4 a 6-posteľových izbách, personál bol veľmi príjemný a ústretový, strava pestrá, výučbu a zábavné aktivity sme realizovali v jednej z početných spoločenských miestností. Napriek chladnému a dažďovému počasiu mali žiaci bohatý program - 2x plávanie v plavárni s wellness - deti sa najviac tešili na virivku, jazdu na koni, opekanie špekáčikov, karneval, diskotéku, prechádzky do

blízkeho okolia, dva dni im populudňajší program pripravovali animátorky. Výučba prebiehala hlavne v dopoludňajšom čase podľa rozvrhu. Na športové aktivity sme využívali ihriská, ktoré sú súčasťou rekreačného strediska.

O zdravie detí sa starala zdravotníčka MUDr. Suchová, ktorá zabezpečila lekárníčku a v posledný večer prekvapila žiakov chutnou tortou.

(pokračovanie na 5. strane)

Opečené klobásky voňali naša-leko. Foto: T. Baranová

DOBRÁ INBOX s.r.o. ZÁLOŽŇA s predajom Pri pôžičkách nad 500 € zľava z úrokov až -50% BARDEJOV: Radničné nám. 41 tel.: 479 58 95 Slovenská 18 - vchod od železničnej stanice tel.: 479 58 65

9 771 33811 060091 22

Slová o krutej pravde

Príhovory k účastníkom
Pochodu Solidarity
– Kráčame po ich stopách
na Radničnom námestí v Bardejove
15. mája 2012

Boris Hanuščak, primátor Bardejova

Dámy a páni, vzácní hostia, vážené zhromaždenie!

Dovoľte mi otvoriť toto spomienkové zhromaždenie, aby sme si s pokorou v duši a nezmazateľnou bolesťou v srdciach uctili pamiatku našich spoluobčanov, ktorých pred sedemdesiatimi rokmi vláda vtedajšieho Slovenského štátu vyhnala z vlastných domovov a poslala na smrť do cudzej krajiny. Bardejov bol kedysi šiestou najpočetnejšou židovskou komunitou na Slovensku, ktorá v meste tvorila takmer 40 percent jeho populácie.

Dámy a páni, zvlášť mladá generácia, vnímaj, počúvaj a pamätaj!

Už nikdy nedovoľme, aby sa tra-

gické dejiny mohli niekedy znova opakovávať! S pocitom viny si musíme priznať, že v tom čase aj mesto Bardejov, mesto vzdelancov a humanistov, mesto Stöckela, Guttgesela, Kellera, nevybojilo z rámca forsírovanej štátnej politiky a pozabudlo na tradície humanity a ľudskosti. Pred sedemdesiatimi rokmi z tohto námestia odviekli vyše dvestíc tristo mužov, žien, detí, starcov, chorých aj bezvládných na železničnú stanicu a naložili ich do dobytých vagónov s cieľovou stanicou SMŔT! Prežil z nich jeden, jediný!

Historici a bádatelia môžu spresniť dátumy, počty alebo miesta transportov. Keď dnes večer budeme zaspávať, skúsme počítať od jedna do dvestíc tristo. Za každým číslom si predstavme jednu ľudskú bytosť, jednu tvár, jeden zničený ľudský život. Nepoznáme presné miesta ich posledného odpočinku, ich príbuzní nemajú kde položiť kameňok alebo povedať modlitbu za spásu ich duše.

Po desaťročiach mlčania sa pokúsime nájsť odpoveď, ako mohol človek vykonať také zločiny? Ako ich mohol, čo i len dopustiť. Pokúsime sa nájsť odpoveď, čo bolo príčinou tohto šialenstva, bezbrehej nenávisťi, možno až pomätenia mysle? Ako mohli zlyhať a mlčať morálne, politické aj náboženské elity spoločnosti?

Nesmieme zabudnúť ani na roky po skončení druhej svetovej vojny. Väčšina z tých, čo prežili, tu nešli svoje domovy, majetok ani

príbuzných. Opäť spoznali nenávisť a nepriateľstvo. Mnohí práve z tohto dôvodu sa rozhodli opustiť túto krajinu. Napriek všetkému si museli vybudovať novú identitu, nový život, nové rodiny a neraz sa stali úspešnými a rešpektovanými osobnosťami.

Napriek tomu Bardejov zostal v ich srdciach a myšliach, ako miesto častých spomienok.

Chcem zopakovať rokmi overenú pravdu: „Odpustiť možno, zabudnúť nesmieme!“

Dámy a páni,

skláňam sa pred tými, čo prežili šialenstvo ľudského prenasledovania, neľudskosť a hrôzy koncentračných táborov. Niekoľkí z nich stoja tu, pred Vami. Prišli však nielen oni. Víтам aj Vás, potomkov a príbuzných našich bývalých a zabudnutých židovských susedov.

Práve na týchto miestach mnohí z Vás môžu nájsť korene našich rodín, hroby Vašich predkov, ktorí tu žili pred stáročiami. Boli to ich ruky, ich um a viera, čo vytvorili jedinečný komplex židovských budov na Mlynskej ulici. Aj vďaka nemu je mesto Bardejov zapísané na Zozname prírodného a kultúrneho svetového dedičstva UNESCO.

Pred niekoľkými mesiacmi ste oznámili a teraz potvrdili úmysel postaviť Pamätník obetiam holokaustu. Jeho súčasťou má byť aj časť, v ktorej budú zvečnené mená ľudí, ktorí sa nebáli pomáhať prenasledovaným židovským obyvateľom a nestratili svoju česť a svedomie. Pretože v tejto neskutočne zlej dobe boli aj takí a neboli ich málo.

Chcem Vám z tohto miesta poďakovať za Vaš dar a ubezpečiť Vás, že bardejovská samospráva bude vyvíjať úsilie, aby sa toto miesto stalo dôstojným a primeraným centrom pre kultúrne a spoločenské podujatia.

Našou úlohou bude zachovávať a chrániť židovské kultúrne dedičstvo, vychovávať a vzdelávať našu mládež v duchu rasovej, náboženskej a politickej tolerancie.

Pred chvíľou ste sa zapísali do Pamätnej knihy mesta Bardejova. Víťajte teda opäť doma, aj vo Vašom meste.

Emil Fisch

zakladateľ Bardejovského výboru na ochranu židovského dedičstva

Po 70 rokoch budem prvýkrát hovoriť po slovensky. Skúsím to. (Potlesk)

Dnes som poctený tým, že k vám môžem prehovoriť pri príležitosti 70. výročia deportácie židov z Bardejova počas II. sv. vojny. Pri tejto významnej udalosti myslím na H. Weisera, ktorý prežil holokaust a je nositeľom Nobelovej ceny za mier. H. Weiser raz povedal: Tým, že som prežil, dlžím niečo mŕtvym. A každý, kto na to zabudne, zradí znova.

Tak ako H. Weiser aj ja som prežil holokaust. Podobne ako on povedal aj mojou povinnosťou nezabudnúť.

Prečo je dôležité nezabudnúť. Keď židia kráčali na smrť do plynovej komory prosili tých, čo nechali za sebou: nezabudnite na nás ak prezijete. Dnes sme prišli spoločne ako komunita, aby sme odpovedali na ich prosbu. Prišli sme, aby sme si pripomenuli 2321 deportovaných židov z Bardejova.

70 rokov predtým na tomto istom námestí (...) boli židia zbavení svojich domov, obchodov a dôstojnosti. Takmer všetci z nich onedlho prišli o svoje životy. Prosím vás, aby ste sa na nich nepozerali ako na čísla, ale ako na mužov, ženy, detí, ktorí bývali v Bardejove, v tomto mimoriadne šťastnom meste. (Potlesk)

Dnes stojím spolu s tými, ktorí prežili, s potomkami a priateľmi tých, ktorí sa nevrátili z koncentračných táborov. Spomíname na tých, ktorých sme poznali a milovali.

Spomíname aj na naše detstvo v Bardejove a na židovskú komunitu plnú života. Ich minulosť a minulosť ich pred-

Už nikdy viac!

[dokončenie z 1. strany]
stavebné pamiatky, ktoré nám pomohli, aby mesto bolo zapísané na Zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Mesto Bardejov Vám chce poďakovať za rozhodnutie postaviť Pamätník obetiam holokaustu. Budeme podporovať všetky aktivity spojené s objasňovaním a výskumom a záchranou histórie židovskej komunity.

Ako štatutár a primátor Bardejova chcem Vás ubezpečiť, že vytvoríme všetky predpoklady, aby v spolupráci s Ústredným zväzom židovských náboženských obcí, Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky a všetkými nevládnymi organizáciami aj súkromnými osobami sme našli zdroje na rekonštrukciu a obnovu stavebného klenotu – židovského suburbia na Mlynskej ulici. Sme pripravení prevziať ho ako súčasť nášho spoločného dedičstva a hľadať pre neho primerané a dôstojné využitie.

Vážení hostia!

Prosím Vás, aby ste sa zapísali do Pamätnej knihy nášho mesta. Nech budúce generácie považujú tento deň za deň, keď sa vraciate ako naši susedia a priatelia. Nech budúce generácie nedovolia zopakovať dejiny. Už nikdy viac!

Oto Sabo

riaditeľ Kancelárie prezidenta SR v Košiciach

Chcem ospravedlniť pána prezidenta SR Ivana Gašparoviča, ktorý sa kvôli neodkladným pracovným záležitostiam nemohol zúčastniť na dnešnom Pochode solidarity. Je mu to veľmi ľúto, pretože si myslí, že obdobie II. svetovej vojny, keď okrem iných vojnových hrôz došlo i k vyvražďovaniu občanov židovského vierovyznania je potrebné neustále si pripomínať.

Pán prezident ma požiadal, aby som vám tlmočil jeho myšlienky, vzťahujúce sa k tejto téme a odsudzujúce holokaust a rasové násilie.

Niet pochyb o tom, že ideológia fašizmu a v jej rámci aplikované protizhľadové zákony sa stali veľkým mementom v dejinách ľudstva. Dodnes si kladieme otázku, ako sa to mohlo stať, ako to mohlo nadobudnúť také obrovské rozmery. Na túto otázku je len jediná odpoveď: Stalo sa to tak, pretože sa zvrätenej ideológii fašizmu ponechali príliš veľký priestor a že sa nepotlačila už v zárodku. Preto sa rozrástla ako rakovina, spôsobila II. svetovú vojnu, ktorej následkom bola smrť mnohých nevinných ľudí.

Aj mesto Bardejov a jeho okolie bolo kruto zasiahnuté týmito udalosťami a deportácie viac ako 2 400 židov sú toho krutým dôkazom.

Dnes si ani nevieme predstaviť, ako sa títo ľudia cítili a čo preživali a zdá sa nám neuveriteľné, že takmer 90 % z nich si do koncentračných táborov išlo nielen po ponížovanie, hľad a kruté zaobchádzanie, ale aj po smrť.

Sú to neuveriteľné udalosti, ale stali sa a my nesmieme pred nimi zatvárať oči. Nikdy nesmieme na tých ľuďoch zabudnúť, na ich utrpenie, poníženie a popravu.

(Krátené)

Účastníci stretnutia židovskej komunity na Radničnom námestí v Bardejove (15. máj 2012).

Foto: BN